

Wateroverlast Hoosbuien

Fellere buien vragen om tuintegeltaks en wadi's

Het warmere klimaat resulteert in intensievere regenbuien. Een palet aan oplossingen kan helpen tegen wateroverlast.

Frank Straver
redactie duurzaamheid&natuur

Wateroverlast door klimaatopwarming is een steeds nijpender probleem. De bodem droogt uit, verliest zijn natuurlijke sponsfunctie, terwijl regenval in de warmere atmosfeer juist intenser is. De problemen door deze combinatie werden tijdens de afgelopen stormen zichtbaar, reageert Edwin van der Strate, expert in klimaatoplossingen bij ingenieursbureau Tauw.

Incidenten zoals in Epe troffen bewoners, een volgestroomde A20 gaf verkeershinder. "Vergelijk het met de overstromingen in Limburg, dan viel het landelijk relatief erg mee", zegt Van der Strate, die thuis in Deventer zelf kampte met een volgestroomde kelder.

Het zal niet de laatste keer zijn dat dit soort waterproblemen optreden, denkt Van der Strate. "Toenemende droogte en regenval vormen een structureel, sluipend klimaatprobleem." Alle risico's en gevaren uit-

sluiten gaat niet. "Na Limburg werd op watercongressen gezegd: dit nooit meer. Ik trek daar mijn wenkbrauw bij op." Eén groot project, à la de Deltawerken, zal de oplossing niet brengen.

Het is aan gemeenten, waterschappen, technici en burgers om bij te dragen aan de oplossing, volgens Van der Strate. Lokale oplossingen zijn talrijk. Meer pleinen en tuinen zonder tegels, zodat het water de

'Toenemende droogte en regenval vormen een structureel, sluipend klimaatprobleem'

'Klimaatadaptatie moet op de politieke agenda blijven staan, landelijk en lokaal'

bodem intrekt. Een (tuin-)tegeltaks, belasting op verstening, is een straf die kan bijdragen. Stimuleren van regentonnen, watergeulen (wadi's) en groene daken zijn juist belonend. Oplossingen per huishouden klinken misschien mager. "Maar bij regentonnen en tegelarme tuinen is het net als bij zonnepanelen: de optelsom helpt."

"Wat ook kan, is plantsoenen naast wegen niet meer hoger maar lager aanleggen", zegt Van der Strate. En door het leggen van innovatieve, waterdoorlatende tegels kunnen gemeenten wateroverlast vóór zijn. "Dat gebeurt niet zomaar", beseft Van der Strate. "Als een gemeente geld kan besteden aan klimaatadaptatie voor later óf aan bestaande problemen in de jeugdzorg, gebeurt snel dat laatste." Toch zitten gemeenten niet stil. Met stress-tests brengen ze de versteende en droge locaties in kaart die als eerste gevaar lopen. Ze stellen plannen op, voor waterbuffers en het afkoppelen van waterpijpen, zodat de riolering niet overbelast raakt.

"Nu van papier naar praktijk", zegt Van der Strate. Minder water uit de bodem onttrekken door boerenland aanwijzen dat soms blank mag staan kan ook soelaas bieden. "Het belangrijkste is dat klimaatadaptatie op de politieke agenda blijft staan, landelijk en lokaal."

In Epe zijn de restanten van de wateroverlast nog steeds zichtbaar. Op de linkerfoto: dijkgraaf Marijn Ornstein laat zich interviewen over het hoge water op de Veluwe. FOTO'S HERMAN ENGBERS

Het kalme beekje op de Veluwe veranderde in een mum van tijd in een kolkende rivier

reportage • Robert en Mariette van Soest uit Epe kregen eerst een boom op hun schuur en daarna natte voeten. In het Gelderse dorp viel op één dag evenveel water als normaal in de hele maand februari.

Stefan Keukenkamp
Epe

De bruinkleurige zandzakken liggen nog keurig opgestapeld op de drempel van de voordeur. Vanuit de achtertuin snelt Robert van Soest naar het houten tuinhok. "Op de paden blijven!", waarschuwt hij. "De tuin is een modderbad, het stond helemaal blank."

Zijn vrouw Mariette staat onder het afdak op het terras, naast haar ligt nog een stapel zandzakken. De schuur in de tuin die Mariette gebruikt als atelier is bedekt met plastic. "Door de storm is een boom op het dak gevallen en toen kwam zondagavond het regenwater", blikt Van Soest terug. "Er stond een halve meter in het atelier. Ja, echt waar. Het is hier flink tekeer gegaan."

De bewoners van een paar karak-

teristische boerderijen met een watermolen in het Gelderse Epe zijn maandagochtend in alle vroegte compleet verrast door het wassende water. Ze wonen ingeklemd tussen twee beekjes in het buitengebied, aan de rand van de Veluwe. Eén beek, die normaal rustig door het landschap kabbelt, transformeerde in een mum van tijd tot een kolkende rivier die buiten haar oevers trad.

In 24 uur tijd viel in het gebied lokaal 60 millimeter water, evenveel als normaal gesproken in de hele maand februari. De gemeente Epe kreeg tientallen meldingen van wateroverlast. Van Soest: "Het was hier een ravage, we hadden ook geen stroom meer."

De zandzakken kwamen te laat voor het atelier. "Duizenden foto's die daar lagen dreven in het water", vertelt Mariette van Soest. Ze had de

oude foto's uit de tijd dat ze nog stewartess was bij de KLM net uitgezocht. "Ik vrees dat ze allemaal verloren zijn gegaan. Heel jammer. Spullen kun je opnieuw kopen, maar foto's niet."

Iets verderop tuurt Winfried Terrahe over zijn grasland. Wie niet beter weet zou denken dat het een vijver is. "Ik woon hier bijna twintig jaar, maar dit heb ik nog nooit meegemaakt." Zijn net aangeplante bomen staan schots en scheef in het water. "Vanochtend zijn ze hier geweest om de verstopte sloten uit te graven." Zijn huis bleef ternauwernood droog, de kelder van de buren staat wel blank. "We stonden op een eiland."

Gebiedscoördinator Sjaak van den Bosch komt ook poolshoogte nemen, samen met dijkgraaf Marijn Ornstein van Waterschap Vallei en

'De grond, die normaal een soort spons is, was verzadigd. Het water kon geen kant op.'

Veluwe. In het hele gebied kwamen tweehonderd meldingen binnen van wateroverlast. Van Den Bosch was er een dag eerder ook, toen alles nog blank stond. Terwijl een medewerker met een kruiwagen de zandzakken ophaalt, laat hij op zijn smartphone foto's zien van de ondergelopen paardenstal.

Inwoners van een dorp op uitgerekend een gebied als de hooggelegen Veluwe krijgen natte voeten, hoe kan dat? "We zitten hier aan de rand in een hellend gebied", legt Van

den Bosch uit. "Er is extreem veel water gevallen dat vanaf de Veluwe hier naar beneden stroomt." De grond, die normaal fungeert als spons, was al verzadigd. "Het water kon geen kant op."

Dijkgraaf Ornstein schetst het grotere plaatje. "Helaas zijn deze extremen niet meer uniek", weet ze. Ja, het waterschap bedenkt oplossingen als wateropvang, minder tegels en dijkverhoging, maar "er zitten grenzen aan die maakbaarheid; de spons is een keer vol".

De bewoners met natte voeten willen nu actie van het waterschap. Van den Bosch begrijpt dat wel, al zijn oplossingen niet altijd eenvoudig. "Een hoger gelegen opvanggebied voor water kan een oplossing zijn, maar dan ligt de beek vol bijzondere vissen in de zomer droog." Robert en Mariette van Soest vrezden de volgende overstroming. "Maatregelen zijn echt nodig", vinden zij. "Anders kunnen we nu alles repareren, maar zijn we bij de volgende stortbui terug bij af."

'Maatregelen zijn nu nodig. Anders zijn we bij de volgende stortbui terug bij af.'